

Llibre I, Títol XV: De la tutela legítima dels agnats¹. De legitima adgnatorum tutela

A manca de tutela testamentària, són tutors, segons la Llei de les Dotze Taules, els agnats, què son anomenats tutors legítims².
Instituta, 1, 15, pr.³

Són agnats: els units entre sí pel parentiu del sexe masculí⁴, és a dir els parents per la part del pare; per exemple, el germà nascut del mateix pare, el fill del germà o el nét d'ell, i també l'oncle patern, els seus fill i nét. Però els qui estan units pel parentiu del sexe femení no són agnats⁵, sinó cognats o parents per dret natural. Així doncs, el fill de la teva tia paterna no és agnat teu, sinó cognat, i recíprocament tu estàs unit amb ell pel mateix dret, perquè els fills segueixen la família del pare i no la de la mare.
Instituta, 1, 15, 1⁶

Però, el que la llei cridi als agnats a la tutela ab intestada, no suposa en tots els casos que aquell que podia nomenar tutors, no hagi pogut fer testament; sinó tan sols que ha mort intestat pel que a la tutela es refereix⁷. El mateix s'esdevé quan aquell que ha estat nomenat tutor, ha mort abans del testador⁸.
Instituta, 1, 15, 2⁹

Per regla general el dret d'agnació s'extingeix pels mateixos motius que la *capitis deminutio* (disminució de capacitat); perquè l'agnació és un vincle de dret civil. Tanmateix el dret de cognació no es modifica de la mateixa manera, perquè la llei civil pot realment destruir els drets civils, però no els naturals.
Instituta, 1, 15, 3¹⁰

---

¹ Digest 26, 4 Dels tutors legítims i Codi 5, 30, Novel·la 118, 5

² Amb la Novel·la 118 la tutela establerta pels agnats es va estendre a tots els parents. S'anomena tutela legítima perquè es fonamenta en la llei, per la qual en defecte de la designació del pare es diferia a la resta de parents. Existeixen també la tutela dels patrons, dels pares i fiduciària que veurem posteriorment.

³ Gai 1, 155 Dels *sui iuris* que es troben en tutela o curatela: dels que es troben en tutela: de la tutela legítima: tutela dels agnats o dels gentils sobre els ingenus; i Digest 26, 4 Dels tutors legítims, 6 (Paule)

⁴ No eren agnats tots els parents units per sexe masculí, doncs cal tenir en compte que el fill emancipat deixava de ser agnat, i l'adoptat n'esdevenia.

⁵ Els agnats eren una classe particular de cognats, així els membres d'una família, no tan sols aquella que encapçalava el cap de casa, sinó totes aquelles que des del seu origen s'havien dividit per la mort de cada cap. Els drets civils (tutela i herència en aquest cas) tan sols eren concedits als agnats.

⁶ Gai 1, 156 Dels *sui iuris* que es troben en tutela o curatela: dels que es troben en tutela: de la tutela legítima: tutela dels agnats o dels gentils sobre els ingenus i Digest 26, 4 Dels tutors legítims 7 (Gai)

⁷ És una facultat concedida a la tutela, per quan no era possible morir en part testat i en part intestat.

⁸ Així doncs les causes de crida als agnats són: 1 la mort del pare sense testament o sense nomenar tutor, 2 quan el tutor moria abans que el pare, 3 quan el tutor després d'haver exercit el càrrec moria o perdia els drets de ciutadania abans que el pupil arribés a la pubertat, què es diferia als agnats, 4 en cas de tutela per cert temps o condició, doncs acabada la mateixa entrava en tutela legítima.

⁹ Digest 26, 6 Qui han de demanar tutors o curadors, i a on s'han de demanar, 6 (Paule).i Digest 38, 10 Dels graus de parentiu i afinitat i dels seus noms 10, 2 (Paule)

¹⁰ Gai 1, 158 i 163 Dels *sui iuris* que es troben en tutela o curatela: dels que es troben en tutela: de la tutela legítima: tutela dels agnats o dels gentils sobre els ingenus i Digest 4, 5 De la disminució de capacitat, 8 (Gai)